

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Acta Ecclesiae Mediolanensis

Decreta Provinciae Mediolanensis Sv̄b B. Carolo Borromeo, Cardinale
Archiepiscopo, Diuersis temporibus in sex Concilijs, totidemq[ue]
voluminibus edita

Speciano, Cesare

Brixiae, 1603

Tit. XIII. De Magistris.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10553

DE MAGISTRIS. Tit. XIII.

Ludi magistri à quibus libris se abstineant.

Quoniam literas docebunt, non solum libros Indice sancte sedis Apostolicæ auctoritate edito, nominatim uetitos, pueris non interpretentur, aut ab illis legi patiantur, sed neq; etiam alios, quibus obscena, uel turpia contineantur.

Quapro bonorum morum institutione præstabunt.

Ræcipimus etiam, ut bonis moribus, & salutaribus præceptis eos erudiant, in primisq; in aliqua pia, & Christiana institutione, si Episcopo videbitur, exerceant; ceteraq; omnia officia, quæ Leo X. in Lateranensi Concilio statuit, præstent: in ijs si deliquerint pro delicti genere plectantur.

Libro etiam notandi fidei professionem emittant.

Quicumque literas, & liberales artes, quouis nomine, uel publice, uel priuatim docent, ij quales, quales sint, & reliqui præterea, quibus Tit. III. constitutione, uel supra fidei professionem facere iussum est, trium mensium spatio illud ad formulam ab eodem Pontifice præscriptam, aut iam præstitisse ostendant, aut re ipsa præstent.

Qui uero in postarum illud legendi, interpretandi, docendiq; munus suscepturi sunt, fidei professionem ad idem præscriptum, ante præstent, quàm id suscipiant, exerceant re. Hique, & illi omnes libro notentur.

Si professionem à se emissam non docuerit, parochus non patietur sed ad episcopum deferat, qui de illo inquiret.

Parochus uelullo modo patietur, in sua Parochie finibus id, ut supra, munus à quoquã deinceps suscipi, aut iam nunc susceptum exerceri, si is scripto Episcopi testimonio non ostenderit, se fidei professionem præstitisse: immo uero, si ita testatum non fecerit; ei illo munere interdicit; si non paruerit, ad Episcopum deferat, qui in eum prout iuris est, animaduertat.

Qualiter ante fidei professionem pro illis testificationes habeantur.

Et quoniam ad Christianam pietatem hoc valde interest, ut instituenda pueritia, atque adolescentia munus committatur uiris, non scientia so-

Sess. 9. in Decreto, c. ius i scripto est. Reformatio. curia, & aliorum, in princip. Ton. Coc. V. Vid. sup. de summa Trin. & fide ca. c. 2. vbi cõst. citatur & c. 9.

Hoc pro
bè me-
minit
Concil.
Mogun.
sub Ar-
chiep. Se-
bastiano
an. 1549.
I dec. 96.
De Magi-
stris scho-
larū To.
5. quò lo-
ci dī qđ
in admi-
nistratio-
ne vtriuf-
que rei-
pub. &
ecclesia-
sticę, &
secula-
ris, suc-
cessio a
pueris
depēdet
Vid sup.
de sūm.
Triū. c. 9
vid. Cōc.
Mogun.
in Decr.
supra ci-
tato.

tia solūm, sed fide, ac moribus, uitāq; probatis: eam ob causam, vt à quo fi-
dei professionem Episcopus recepturus est, ante ab eo cūm vitæ suę ratione
perquirat; tum, si quod testimonium fidei, morumq; à probatis uiris habet,
afferri iubeat.

Quod si ea, uel non afferuntur, uel eiusmodi sunt, quibus ipsius Episcopi
conscientiæ, ac iudicio non satisfaciat, id ipsum aliunde Episcopus quærat, ab
ijs præsertim, apud quos ille diu fuerat, hocq; diligentius inuestiget, si uel
ē longinquis, uel heresis nomine suspectis, uel morum corruptela inquinatis
locis illum esse, aut uenire animaduertit.

Etiā de vita, & moribus eorum, ac puerorum institutione, & ne
obscena illis exponant qualiter inquiratur.

Cap. VI.

HOC præterea diligentia adhibeat, ut posteaquam aliquis, fidei pro-
fessione ad præscriptum facta docendi curam suscepit; eius etiā
uitæ, morumq; ratio, & puerorum institutio aliquando obseruetur,
idq; in ijs potissimum ludi magistris, qui certa pacta mercede, in disciplinam
suam traditos pueros domi educant.

Quorum librorum lectione, explicatione uel puerorum, aut adolescentium
animi deprauantur, & mores facile corrumpuntur, quo in genere ij sunt,
qui res obscenas, & turpes continent: eos, ut Indice Tridentino sancitum
est, à ludi magistris prælegi, explicari uel, Episcopus non patiatur: ac planè ue-
tet, ab illis quicquam exponi, quod bonis moribus repugnet, quodq; impietate
inducat, ut Lateranensi Concilio decretum est sub Leone X.

Quæ salutaria, & ea tantum diebus festis adolescentes, à ludi magi-
stris doceri præcipiuntur. Cap. VII

Iubeat Episcopus pueros adolescentes uel à ludi magistris Christiana reli-
gionis præcepta, atque fidei rudimenta doceri, adhibitis ijs solūm libris,
quos Episcopus ipse præscripserit, prout ad illud instituendi munus eos
idoneos esse iudicauerit. Dominicis uero, festis diebus, nullo alio præterea
doctrinæ genere illos instrui liceat, quod omne eo ipso Concilio Lateranensi
præscriptum est.

Ad quæ sacra, & eorum discipuli conueniant magistri curabunt, &
de ijs qualiter uisitandis erunt. Cap. VIII.

Hoc Cō-
cil. La-
ter. loco
superius
memora-
to, cautū
est.

ILLUD etiā eisdem præscribat, ut diebus festis scholæ suæ adolescen-
tes, pueros uel, aut ipsi conducant, aut frequentes illos conuenire iubeant
ad solenne Missæ conuentualis sacrum, ad uerbi Dei conciones, ad
diuina uesperarum officia, ad sacrarum literarum interpretationes, ad doctri-
næ Christianæ scholas, & ad alia denique uitæ spiritualis studia, atq; exer-
citationes.

Hęc omnia an ab ijs prestentur; Episcopus visitando, aut ipse, aut alius eius nomine inu. s. liget diligenter, tum maxime, an libros isti apud se habeant, vel ob fidei doctrinam, vel ob morum institutionem damnatos, improbove; tum preterea, an qui in eorum disciplinam traditi sunt honeste educantur.

Qualiter clerici inferiores, à superioribus deligendi, & ab Episcopo quotannis instituendi, & inquirendi.

Cap. IX.

EPISCOPVS sacerdotes aliquot vitę integritate, & scientia probatos in Vrbe deligat, à quibus Clerici inferioris ordinis, sepe conuocati, vitę Ecclesiasticę moribus insituantur. Eos autem ipsos Clericos vniuersos, semel, atque iterum saltem quotannis Episcopus ad se item conuenire iubeat, vt progressiones intelligat, quas quisque eorum ad literarum cognitionem, tum ad vitę spiritualis disciplinam fecerit.

Episcopus quos ad informandum populum, qualiter instruendum adscribat.

Cap. X.

EPISCOPVS parochos, & alios prouectiori etate Clericos, qui apti sint; ijs studijs, atq; exercitationibus adscribat, vt, & in sacrosancti Euangelij sensibus, ijs potissimum cognoscendis, ac percipiendis versentur, qui ad populum Christiana disciplina, moribusq; informandum pertinent; & in comparanda etiam doctrina se exercent, quę in explicandis est conscientię casuum questionibus.

Episcopus qualiter, & quibus clericos etiam sacerdotes ingenij non solertis erudiri curet recognoscat, instruat, ac quę de eis libronotet.

Cap. XI.

RELIQUOS enim autem, de quibus aut ob ingrauescentem etatem, aut ob ingenij tarditatem, ob aliamve causam, ad literarum doctrinam capefcendam exigua progressionis spes est, in id saltem incumbere iubeat, vt in Romano, vel alio breuiori probati auctoris Catechismo, pro eorum ingenij captu, instruantur: ijq; si rudiores, iam olim sacerdotio, alicuiusve sacro ordini adscripti sint, in sacrificij Missę mysteriorum, & sacrorum rituum, statarumque ceremoniarum cognitione, & in sanctioribus significationibus, atque in sui ordinis Ecclesiarum functionem disciplina, breui aliqua institutionis ratione erudiantur.

Hanc autem diligentiam, & in vrbe, & in diœcesi Episcopus exequatur, tum omni qua poterit ratione, tum aut opera Theologorum, seu magistrorum, qui in Cathedrali, Collegiatisq; Ecclesijs sunt, aut adiumento regularium, in monasterijs sacras literas interpretantium, siue hoc ipsum munus bonarum artium disciplinis Clericos erudiendi suscipientium, ali-

qua illis studio suo erogata, attributa ve eleemosyna, vel si opus erit, ab ipsdem etiam Clericis, contributa, aut secularium sacerdotum, quos in sua urbe, dicecesi ve peritiores, probatioresq; habuerit, studio, quorum sacerdotum charitate, ac diligentia clericos imperitiores, aut singulos, aut complures simul, literis, & clericalium virtutum disciplina instituendos commendabit. Diligentia huius fructus, quod vberior existat; is aliquando per annum, doctis adhibitis uiris, illorum singulorum ad studia progressionem, prout expedire existimari, recognoscat, omni paterna sollicitudine, & diligenti ratione.

Cognoscat etiam aliquando progressum, quem in sacrarum ceremoniarum rituumq; disciplina ydem fecerint; opera adhibita sacerdotum Ecclesiasticarum ceremoniarum usuperitorum, a quibus eos instrui iusserit.

Deinde, vt non solum in literarum studijs, atque exercitationibus, verum etiam in disciplina morum, officijs clerici se studiosius contineat, indiesq; magis ad Clericales uirtutes progrediatur; idem, & inferioris ordinis Clericos, vt supra iussum est, & sacerdotes prater ea, modò uniuersos, modò partem eorum modò certos aliquos singulos, ad se aliquando conuocet: illorumq; uniuscuiusq; uitae rationes Christianarum uirtutum exercitationes, & progressus cognoscat; adhibitis sacerdotibus in uita spirituali, clericaliumq; uirtutum disciplina exercitatis.

Conuocato prater ea saepe per annum, ut aliàs iussum est, ad se Clero, aut ipse, aut sacerdos aliquis, uir doctus, in Ecclesiasticaq; disciplina versatus, eius nomine ad illum, remotis laicis, sermones, conciones ve habeat de ordinis eorum praestantia, & sanctissimis officijs, de uirtutibus, quibus Clericalis ordinis homines praelucere debent; de uitijs, quibus in populo offensionem praeberere possunt, de omni denique clericali morum disciplina, uirtutumq; perfectione.

Cleri autem sui, & doctrina, & disciplina ratio omnis, quò sibi exploratum sit, singulorum tum sacerdotum, tum inferioris ordinis Clericorum nomina, uita rationem, studia, exercitationes, progressionem, statum omnem denique certo libro notari mandet Episcopus.

Magistrorum probatio, facultasq; triennium non excedat, & nisi qua indagazione prauiam non prorogabitur. Cap. XII.

QUO autem exploratior uita, disciplinaq; Christiana mores magistrorum praceptorum ve sint; eam Episcopus cautionem adhibeat, vt cum illos moribus probat, huius probationis facultas, literis exarata, nè diutius cuiquam eorum suffragetur, quam per annum, uel biennium, triennium ve ad summum. Quo tempore confecto, cum Episcopus adierint, qui illam proroget, confirmet ve; tunc maxime is de illorum moribus, uita, ac etiam, de docendi, instituendiq; rationibus item diligenter perquirat; si qua eos nec praestare qua debent specialiter quo ad docendam doctrinam christianam, uel in re aliqua offendere animaduertit; facultatem

ne pro-

ne proroget, neve confirmet, anteaquam illorum, uel negligentiam, uel aliã culpam, emendatam cernat.

Prophana etiam pijs interpositionibus qualiter exponantur.

Cap. XIII.

SI quæ prophana magistri aliquando exponant, omnia ad rectam disciplinam, egregiamq; morum indolem placidius interpretationibus traducere studeant; quod faciliè assumentur, si quid perpetuò in suis explanationibus interponent, quod ad institutionem Christianæ pietatis studijs dignam pertineat.

Cum incipitur, uel absoluitur ludus pueri qualiter orent.

Cap. XIII.

Quotidianas ludi exercitationes, ac studia inchoent, & concludant itè pia aliqua oratione, & prece, quæ anteaquam absoluitur, pueri è ludo sine vrgenti causa ne missi fiant.

Proinde in gymnasio, loco decenti, & perspicuo tabella alicuius sacræ imaginis appendatur, ad quam diebus singulis discipuli statas preces faciant.

DE HÆRETICIS. Tit. XV.

Sacram Scripturam in obliquos sensus trahentes qualiter puniendi, & de hoc populi admonendi. Cap. I.

NEFARIA est eorum temeritas, qui Sacræ scripturæ uerbis, uel sententijs, ad iocum, assentationem, contumeliam, superstitionem, impietatem, aut ad quosuis profanos sensus abutuntur. Quamobrem Episcopus in eos, qui in hoc genere deliquerint, ex sacrorum Canonum, & Tridentini Concilij decretis grauitè animaduertat.

Et ut detestabilis hæc licentia prorsus tollatur, fidelem populum per conuocatores, parochos confessores de huius peccati grauitate frequenter admonendum curabit.

Vid. D.
Th. 2. 2.
q. 9. ar. 1.
& seq.
Conci.
Trident.
Ses. 4. De
cre. de
edi. & v-
fu sacr.
libr.

Edictum ratione prauitatis hæreticæ contra non deferentes Episcopo, uel inquisitori proponendum. Cap. II.

Episcopus, edicto quotannis publicè proposito, omnes, & singulos suæ diocesis homines, etiam quauis dignitate, gradu, honore ue præditos, moneat, eidemq; in uirtute Sanctæ Obedientiæ, ac pœna excommunicationis latæ sententiæ proposta, id inbeat, ut si eorum quispiam iam scit cuiusuis sectæ hæreticos homines, eorum nomine suspectos, aut infames, aut